

Ribillió a budai polgármesterség körül

Érdekes részletek Pásztor Mihálynak a fel-
szabadított Pest-Budáról szóló új könyvéből

Budavár visszafoglalásának 250-ik évfordulója, melyet a magyar fővárossal együtt ünnepel az egész ország és az egész Európa, egyszerre ráterelte a maiak érdeklődését arra, hogy miképpen élt, miből élt és miképpen boldogult az a be-
telepített népesség, mely a romokon újjáépítette Budát és Pestet.

A fővárosi statisztikai hivatal tudós igazgatója, dr. *Illyefalvi I. Lajos* kitűnő szerkesztésében a jubileum alkalmából tanulmányosorozatot jelenik meg, mely a régi följegyzések, jegyzőkönyvek, elszámolások, a statisztikai várostörténeti és gazdasághistóriai adatok alapján bemutatja ezeket a viharos időköt. A jubileumra készült tanulmányosorozat első kötete ma jelent meg a fővárosi statisztikai hivatal kiadásában *Pásztor Mihály* kitűnő tollából. Pásztor Mihály nemcsak kiváló és tehetséges újságíró, de nagytudású historikus és a régmúlt korok életének egyik legkitűnőbb ismerője is, akinek minden egyes tanulmánya komoly értéke és nyeresége a történelmi és szociológiai kutatásnak. „*Buda és Pest a török uralom után*“ a címe legújabb, 400 oldalas könyvének, melynek egyik legértékesebb fejezete Budapest első polgármestereiről és arról szól, hogy a polgármesterválasztásokon miképpen tülekedtek a pártok a hatalomért.

Polgárság és katonaság

Buda város első polgármestere *Prenner* Farkas András császári kapitány volt, aki azonban egy évig sem viselte az előkelő tisztséget és nagy adósságok hátrahagyásával hagyta ott Buda városát. *Salgáry* Péter császári postamester lett az utódja, aki hamarosan meghalt és akkor *Unger* János György kereskedő foglalta el a helyét. *Unger* helyettese pedig *Bösinger* Ignác patikus, aki a helyettes polgármesterségen kívül a kamarási és a városkapitányi hivatalt is ellátta. *Bösinger* Ignác nagyravagyó, hatalmaskodó ember, ki alig várja, hogy kezébe kaparinthassa a városvezetés gyeplőjét. Tanácsbeli társainál különbnek tartja magát és talán különb is mind a többi. A baj az, hogy ezt érezteti is kollégáival, amit azok természetesen nem vesznek jó néven. De az új kamarai inspektor sem, tulságosan lelkesedik az ambiciózus patikusért. Megbízhatatlannak tartják, aki „nyakig uszik az adósságban és elszámolásaihoz sok szó fér“. Ez, vagy más játszott-e közre, nem tudni, elég az hozzá, hogy mikor letelik *Unger* György polgármesterségének ideje s 1694 január 8-án Buda város polgárai új választásra jönnek össze: kiderül, hogy *Unger* György és *Sautermeister* Frigyes kereskedő, valamint *Veneriko Ceresola* császári építőmester a kamarai polgármesterjelöltje; *Bösinger* Ignác pedig kimaradt a polgármester-jelöltek közül. A polgárság azonban tiltakozik, *Bösinger* barátai hangoskodnak, mire a kamarai igazgató felfüggeszti a szabad választást és feliügyeleti jogánál fogva *Ungert* polgármesternek, *Sautermeister*t pedig kamarásnak nevezi ki.

Sem *Bösinger*, sem barátai nem hagyták annyiban a dolgot. A polgármester megerősítése a bécsi udvari kamarától függ. Tehát a választást megfellebbezik a kamarai elnökhöz, *Kollonits* kardinálishoz. Azt mondják, hogy *Unger* Györgyöt csak néhány naplopó akarja polgármesternek. *Unger* különben sem tud elszámolni hétézer forinttal.

Közben természetesen a kamarai adminisztrátor is informálja a kardinálist és azt állítja, hogy *Bösinger* mellözésének megvolt a maga oka. Együttal azt üzeni a polgárságnak, hogy maradjon csendben, mert a zavargókat a katonaság igénybevételével fogja lecsendesíteni és a turbulens elemekkel szemben mint lázadókkal fog elbánni. *Unger* György, az új polgármester is *Kollonits*hoz megy panasza. „Én alkalmatlan vagyok a polgármesteri állásra és szívesen átengedem az egészet *Bösinger*nek, de *Bösinger* és hitvány társainak hazug rágalmaim nem töröm“, mondja a szegény ember.

A kamarai adminisztrátornak adott igazgat. A polgárságot megfenyegette, *Bösinger*nek pedig meghagyta, hogy számadásait huszvétig mutassa be. De ezzel nem ért véget a zürzavar. Amikor a kamarai inspektor le akarta tétetni *Unger*rel a polgármesteri esküt, a vihar ismét kitört és *Farber* Jeromos tanácsstag, az ellenzék vezére kijelenti, hogy az eskütételnél sem a tisztviselők, sem a polgárság nem jelenik meg. Ezután az ellenzék *Farber* Jeromos vezetésével *Bösinger* lakására vonult, hogy a továbbiakat megbeszéljék. A gyűlésen az elégedetlenek *Farber* Jeromost bízták meg a város ügyeinek további vezetésével. Ugy az alsó, mint a felső városban

két polgárt adtak melléje esküdtül, átadták *Farber*nek a város pénztárát és pecsétjét is, ki-mondván, hogy a polgármester ezentul a polgárság, ne pedig az adminisztrátor kezébe tegye le az esküt.

Panamavádak

Buda városnak tehát egyszerre két polgármestere és két tanácsa volt. A kínos helyzetben a kamarai adminisztrátor felszólította báró *Frankenberg* várkomandánst, hogy fogassa el a lázadókat. Erre azután váratlan dolog történt. A várkomandás kijelenti, hogy egyetlenegy katonát sem hajlandó a kamarai adminisztrátor rendelkezésére bocsátani.

Most már Bécsben is unni kezdték a dolgot. A kamarai megint irt és megint hangsúlyozta, hogy egyes-egyedül *Unger* György a polgármester és senki más, a városi kamarás pedig *Sautermeister*. A békesség érdekében azonban megengedte, hogy a tanácsban a senior *Bösinger* legyen. *Unger* György uramat most már az új kamarai inspektor ajánlotta be polgármesternek, de *Unger* még mindig nem kellett a népek, lármáztak és zajongtak. Erre *Kurcz* Ignác kamarai igazgató hajdukkal fogdosztatta össze a lázadókat. Ettől azután meghökkentek. Csak így csendesedett le a vihar.

A következő esztendőben azonban csakugyan *Bösinger* Ignác ült bele a polgármesteri székbe és egyfolytában három esztendeig ült benne. Közben a «Városi patika megalapítója Bécsben kijárta magának a «*Landschafts apotheke in Ungarn*» címet és 1698-ban megkapta hozzá a császári tanácsosi címet is. Az előkelő címek miatt azonban Budán nem lett sokkal nagyobb a becsülete, sőt azt kezdték róla híresztelni, hogy meglopta a várost. A pletyka úgy látszik már nagyon kellemetlenné vált, úgy hogy a dolgot maga *Bösinger* hozta szóba az egyik tanácsülésen és megkérdezte, hogy ki tud róla, hogy ő lopott Régi ellenfele, *Unger* György akkor szemébe vágta, hogy nem arról van szó, hogy lopott, hanem arról, hogy kétezer forintról nem tud elszámolni. Ugy látszik, valami hiba csakugyan volt a kréta körül, mert *Bösinger* uramat fel is függesztették az állásától és 1699-ben eladja két patikáját, várbeli házát és szőlőjét, hogy rendbe hozhassa a szénáját. Annyi bizonyos, hogy az 1698. évi tisztújításkor a kamarai igazgató megint kihagyta *Bösingert* a polgármester-jelöltek közül.

A *Bösinger*-párt megint akcióba lépett. 79 polgár követelte, hogy *Bösingert* vegyék fel a jelölőlistára. A kamarai biztos azonban nem törődött a tiltakozással, hanem azzal vádolta meg *Bösingert*, hogy bár a pestis óta gyűjtik már a pénzt a Szentháromság-szoborra, de a számadásokkal *Bösinger* sehogy sem akart előállni. Az ő hibája az is, hogy Budán a mészárszékekben kutya-húst mérnek és a mészárszékek büzlének a szagtól. A vége az lett a vitának, hogy *Sautermeister* Frigyes kereskedőt választották meg polgármesterre, bár mindenáron el akarta háritani magáról a megtiszteltetést. Lassanként azonban *Sautermeister* úgy látszik mégis csak belenyugodott a megváltoztatatlanba és több megszakítással összesen 16 esztendőig viselte előkelő hivatalát.